

OTTHONUNK A NYELV

Kisebbségi létünk velejárója a nagyszámú fordítás. OTTHONUNK A NYELV

Kisebbségi létünk velejárója a nagyszámú fordítás. Tapasztalatom szerint a szlovákból készült fordítások meglehetősen változó színvonalúak, de inkább csak a bántóan rossz megoldásokra figyelünk fel, tesszük szóvá azokat – olykor például az Új Szó hasábjain is.

Nyelvérzékünk alapján rendszerint érezzük, hol sántít a fordított szöveg, vannak azonban olyan esetek is, amikor elbizonytalanodunk, nem tudjuk, hogy elfogadható-e vagy sem az adott szerkezet. Az ilyen esetek közé tartoznak a szlovák ún. hátravetett jelzőt tartalmazó szerkezetek. Ezekben a főlérendelt főnév mögött egy másik, valamilyen esetben álló főnév (a jelző) található, pl. *dao z dediestva*, *fólia z plastu*. A magyarban viszont a jelző a jelzett a szó előtt áll, legalábbis ezt tanultuk az iskolában. Ismerünk és használunk azonban olyan szókapcsolatokat is, amelyek szerkezete olyan, mint az idézett szlovák példáké: *toronyóra láncsal*, *Magyarország 1514-ben (regénycím) stb.* Tény viszont, hogy a szlovák és a magyar szövegek között eltérés van az ilyen jelzős szerkezetek gyakorisága között: egy szlovák szövegben már néhány mondat után biztosan találunk ilyen szerkezetet, a magyarban viszont nagy valószínűséggel néhány ezer szavas szövegrészletet is el kell olvasnunk, hogy legalább egyre rábukkanjunk. Felmerül tehát a kérdés, meghagyhatjuk-e egyáltalán fordításkor az eredeti szórendet, és ha igen, akkor milyen típusú szövegben.

Vegyünk elsőként egy megtörtént esetet. Egy hirdető a regionális lapban szlovákul és magyarul is meg kívánt jelentetni egy álláshirdetést, amelynek első mondata szlovákul így hangzott: *Hľadáme stolárov s praxou*, a magyar fordítás pedig ez volt: *Keresünk asztalosokat gyakorlattal*. A szerkesztőségi munkatárs az kérdezte, nem kellene-e átfogalmazni a magyar mondatot: *Gyakorlattal rendelkező asztalosokat keresünk*. Nos, ilyen esetben ajánlatos megnézni a magyarországi álláshirdetéseket, hogyan oldják meg ezekben az ilyen szó szerkezeteket. A magyarországi lapokat átnézve megállapíthatjuk, hogy bizony nagy számban fordul elő bennük a hátravetett jelző: a leendő munkatárs elvárt ismereteit, álláskereső esetében a kínált ismereteket fejezik ki gyakran ilyen módon, például: *Keresünk épületgépészt német nyelvismerettel*; *Hivatásos vadász nagyvadas területen állást keres 9 év gyakorlattal, technikus végzettséggel*; stb. Emellett azonban természetesen a minőségjelzős szerkezetet tartalmazó hirdetések is gyakoriak: *Gyakorlattal rendelkező ács Budapest területén állást keres*; *Virágüzletbe gyakorlattal rendelkező, nem dohányzó virágkötőt felvesszünk*. A választott szerkezet egyrészt attól függ, mit tart kiemelésre érdemesnek a hirdető: a hátravetett jelzőt tartalmazó szerkezet esetében mindjárt a szöveg elején megtudjuk, milyen munkatársat keres az adott cég, illetve ki az álláskereső, továbbá ez a szerkezet alkalmasabb hosszabb, tartalmasabb hirdetések megfogalmazására, pl. *27 éves nő közgazdász egyetemi végzettséggel, angol nyelvismerettel, 3,5 éves, költségvetési szervnél pénzügyi területen eltöltött gyakorlattal, számlaképesen pénzügyi jellegű munkát keres Győrben*. Másrészt ez a megoldás tipikusan olyankor fordul elő, amikor a jelző további jelző bővíti, l. pl. *német nyelvismeret(tel)*, *9 év gyakorlat(tal)*. Ha viszont a jelzői szerepű főnév előtt (pl. a *gyakorlat*) nem áll jelző, a magyarban gyakoribb a „szabályos” jelzős szerkezet, l. *gyakorlattal rendelkező ács*.

Jól érezte tehát a hirdetésfeltevő munkatárs, hogy a szóban forgó esetben meg kell változtatni a szórendet: a gyakorlattal szó az ács főnév elő kerül, s egy melléknévi igenév

Hova kerüljön a jelző?

Írta: Új Szó

2005. december 05. hétfő - Módosítás: 2005. december 05. hétfő

(rendelkező) beiktatásával hozzuk létre a minőségjelzős szerkezetet.
Szabó Mihály Gizella